

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunta

HE 27/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työeläkelakien ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunta on pyytänyt Tapaturmavakuutuskeskukselta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle työeläkelakien ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 27/2023 vp).

Tapaturmavakuutuskeskus (TVK) on työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen lakisääteinen keskusyhteisö, joka toimii asiantuntijana työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen toimeenpanossa ja kehittämisessä.

TVK antaa lausuntonsa työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanon näkökulmasta ja toteaa kunnioittavasti seuraavaa.

Yleiset huomiot ehdotuksesta

Hallituksen esitykseen sisältyvien muutosehdotusten yleisenä tavoitteena mainitaan olevan työeläkkeiden toimeenpanon yksinkertaistaminen ja sujuvoittaminen. Tätä voidaan pitää kannatettavana tavoitteena, sillä se edistää koko sosiaaliturvan toimeenpanon luotettavuutta.

TVK tuo tässä lausunnossa esiin lähinnä Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:n 1 momentin muutoksia koskevia havaintoja.

Hallituksen esityksen sisältämiin muihin lakiehdotuksiin TVK:lla ei ole lausuttavaa.

Laki Eläketurvakeskuksesta 4 §:n 1 momentti: ETK:n oikeus saada ja käyttää tietoja tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan

Hallituksen esitykseen sisältyvien muutosten tavoitteena mainitaan olevan hallinnollisen taakan vähentäminen.

TVK pyytää saada kiinnittää eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan huomiota tämän säännöksen muutosten vaikutusta työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta hoitavien vakuutusyhtiöiden hallinnolliseen taakkaan sekä Eläketurvakeskukselle luovutettavien tietojen laajuuteen.

Hallinnollisen taakan lisääntyminen ja luovutettavien tietojen laajuus

Hallituksen esitykseen sisältyvät muutokset Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tulevat velvoittamaan TVK:ta ja lakisääteistä työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta hoitavia vakuutusyhtiöitä. Lakisääteistä työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta hoitavia vakuutusyhtiöitä ja laitoksia on, TVK mukaan lukien, tällä hetkellä 13 kpl.

Jo nykyisen 4 §:n 1 momentin säännöksen mukaan TVK ja lakisääteistä työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta hoitavat vakuutusyhtiöt ovat kuuluneet tahoihin, joilta Eläketurvakeskuksella on ollut oikeus saada tietoja.

Hallituksen esityksessä todetaan (s.30), että näiden tahojen osalta tietojen luovuttamisen aiheuttaman hallinnollisen ja muun kuormituksen arvioidaan säilyvän olennaisesti nykyisellä tasolla muun muassa tietojen luovuttamisen volyymejä sekä

toistuvuutta ajatellen. TVK:n näkemyksen mukaan tämä on kuitenkin vain arvio ja ehdotettu säännös antaa aihetta tulkita myös toisin.

TVK pitää kannatettavana pyrkimystä säännellä nykyistä tarkemmin Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa niistä tiedoista, joita Eläketurvakeskukselle luovutetaan. Tätä edellyttää jo nykyinen tietosuojasääntely.

Hallituksen esityksessä todetaan (s. 45), että ETK pyytää luovutettavat tiedot kuten tälläkin hetkellä keskitetysti Tapaturmavakuutuskeskukselta tai Liikennevakuutuskeskukselta, jos näillä on nämä tiedot, jolloin samoja tietoja ei pyydetäisi suoraan tapaturma- tai liikennevakuutusta harjoittavilta vakuutusyhtiöiltä.

Siitä, että tietoja luovuttavat tahot luovuttaisivat pyydettyt tiedot vain siltä osin kuin niillä olisi ne hallussaan, tulisi TVK:n näkemyksen mukaan säätää lain tasolla eikä jättää asiaa hallituksen esityksen perusteluiden varaan. Kyse on tietojen luovuttajan velvollisuuksiin merkittävästi vaikuttavasta seikasta.

Lisäksi sanaa hallussa voisi täsmentää toteamalla, että sillä tarkoitetaan sitä, että tietojen luovuttaja on kerännyt ja tallettanut kyseisen tiedon omiin rekistereihinsä. Säännöksessä tarkoitettujen tietojen luovutus tapahtunee todennäköisesti vakiosisältöisenä sähköisesti tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, ja siten luovutettavat tiedot tulee olla suoraan rekistereistä saatavissa eikä perustua asiakirjoissa oleviin tietoihin, joiden luovuttaminen voisi edellyttää tietojen manuaalista seulomista.

TVK:n lakisääteisenä tehtävänä on työtapaturma- ja ammattitautilain (TyTAL) 235 §:n mukaan pitää työtapaturma- ja ammattitautirekisteriä. Vakuutuslaitosten velvollisuus on antaa TVK:lle kalenterivuosittain TyTAL 257 §:ssä luetellut tiedot työtapaturma- ja ammattitautirekisteriin. TVK on tähän saakka luovuttanut työtapaturma- ja

ammattitautirekisteristä Eläketurvakeskukselle sen pyytämät nykyisen Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaiset tiedot.

Ehdotetun 4 §:n 1 momentin 2 kohdan sisältämät tiedot ovat kuitenkin laajemmat kuin työtapaturma- ja ammattitautirekisterin sisältämät TyTAL 257 §:n mukaiset tiedot (ks. Liite). Tämä johtaisi siihen, että TVK ei voisi keskitetysti luovuttaa kaikkea 4 §:n 1 momentin 2 kohdan edellyttämää tietosisältöä Eläketurvakeskukselle, vaan Eläketurvakeskuksen olisi pyydettävä tietoja erikseen jokaiselta lakisääteistä työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta hoitavilta vakuutusyhtiöiltä. Koska vakuutusyhtiöitä on useita ja jokainen luovuttaisi tietoja, olisi tällainen menettely omiaan lisäämään hallinnollista taakkaa lakisääteistä työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta hoitaville vakuutusyhtiöille.

Säännöksen tarkentamisen yhteydessä TVK:n näkemyksen mukaan Eläketurvakeskukselle luovutettavien tietojen määrää esitetään laajennettavaksi merkittävästi. Kaikkia ehdotettuja tietoja ei voida pitää ETK:n tilasto-, tutkimus-, kehittämistoiminnan kannalta välttämättöminä tai perusteltuina. Tällaisia olisivat esimerkiksi hallituksen esityksen perusteluissa mainitut tiedot käsittelyajoista. TyTA-toimeenpanon ja sen käsittelyaikojen valvonta kuuluvat Finanssivalvonnalle ja eduskunnan oikeusasiamiehelle. Lisäksi kaikkia lain säännöksessä lueteltuja tietoja ei kerry työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanossa.

Myös tästä näkökulmasta TVK haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan a - c) alakohtien ehdotettuihin yksityiskohtiin:

2 kohdan a -alakohta, Henkilön yksilöön liittyvät tiedot:

Hallituksen esityksessä henkilön yksilöön liittyvien tietojen osalta todetaan, että tietoja luovuttavat tahot luovuttaisivat pyydetyt tiedot siltä osin kuin niillä olisi ne hallussaan.

TVK toteaa, että esim. tietoja siviilisäädystä tai perhesuhteista ilmenee TVK:n työtapaturma- ja ammattitautirekisterissä tai vakuutusyhtiöiden rekistereissä vain välillisesti perhe-eläketapauksissa, jotka sisältävät tiedot leskeistä ja lapsista. Muutoin esim. tietoja vanhemmista ei ole tarpeen rekisteröidä työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksessa.

Lisäksi kaikkia lain säännöksessä lueteltuja tietoja ei kerry työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanossa. Työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta hoitava vakuutusyhtiö ei rekisterinpitäjänä kerää ja tallenna kaikkia lueteltuja tietoja. Tällaisia tietoja ovat mm.

- Tieto henkilön sukupuolesta. Mikäli henkilötunnus tulevaisuudessa muutetaan sukupuolineutraaliksi, TyTA-vakuutusyhtiölle ei automaattisesti kerry siitä enää tietoa. Sukupuolitiedon kerääminen edellyttää tiedon välttämättömyyttä eikä sukupuolitietoa tarvita etuuksien myöntämiseksi.
- Tieto kansalaisuudesta, äidinkielestä, siviilisäädystä, perhesuhteista, syntymä- ja asuinpaikasta, kuolinaika.

2 kohdan b -alakohta:

Kohdan sisältämien tietojen määrä on hyvin laaja ja kohdan lopussa mainittu määritelmä "muut välttämättömät eläke- ja sosiaaliturvaa, eläke- ja sosiaalivakuuttamista sekä näiden toimeenpanoa koskevat tiedot" laajentaa tietosisällön tietojen luovuttajan kannalta ennakoimattomaksi. Hallituksen esityksessä tällaisina tietoina mainitaan esimerkiksi käsittelyaikoja tai etuuksien rahoitusta koskevat tiedot. TVK ei kerää työtapaturma- ja ammattitautirekisteriin edellä mainittuja tietoja. Tietoja ei myöskään voida pitää Eläketurvakeskuksen tilasto-, tutkimus-, kehittämistoiminnan kannalta välttämättöminä tai perusteltuina. Työtapaturma-

ammattitautivakuutuksen toimeenpanon ja sen käsittelyaikojen valvonta kuuluvat Finanssivalvonnalle ja eduskunnan oikeusasiamiehelle.

Todettakoon myös, että lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus on työnantajien täysin rahoittamaa vakuutusta.

TVK muistuttaa myös siitä, että työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksessa ei ole käytössä hakemusta. Tiedot, joita ei sisälly TyTAL 257 §:n mukaisesti työtapaturma- ja ammattitautirekisterin tietosisältöön, on siten pyydettävä TVK:n sijasta vakuutuslaitoksilta erikseen, mikä on omiaan lisäämään vakuutusyhtiöiden hallinnollista taakkaa, kuten edellä on todettu.

2 kohdan c -alakohta: Diagnoosin nimi ja sairausluokituksen koodi

Hallituksen esityksen mukaan (s. 46) velvollisuus näiden tietojen luovuttamiseen pyynnöstä koskisi kaikkia luovuttajan tiedossa olevia henkilön diagnooseja, riippumatta esimerkiksi eri diagnoosien vaikutuksesta tietojen luovuttajan myöntämiin etuuksiin.

TVK katsoo, että TVK:ta ja työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta hoitavalta vakuutusyhtiöltä luovutettavaksi diagnoositiedoksi pitäisi riittää TyTAL:n mukaan työtapaturmana tai ammattitautina korvatun vamman tai sairauden diagnoosi. Muita diagnoositietoja ei esimerkiksi tallenneta TVK:n pitämään työtapaturma ja ammattitautirekisteriin. Vakuutusyhtiöillä muiden sairauksien tiedot saattavat ilmetä vain sille saapuneissa lääketieteellisissä selvityksissä, eikä tällaista tietoa saada suoraan rekistereistä. Tämä on omiaan lisäämään vakuutusyhtiöiden hallinnollista taakkaa.

Lisätietoja

Lisätietoja lausunnosta antaa Merja Salonen, p. 040 0903105 (merja.salonen@tvk.fi)

Tapaturmavakuutuskeskus

Janne Reini
toimitusjohtaja

Liite **TyTAL 257 § ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:n 1 mom 2 kohta**

TYTAL 257 § JA ELÄKETURVAKESKUKSESTA ANNETUN LAIN 4 §:N 1 MOM 2 KOHTA

TyTAL 257 § Vakuutuslaitoksen velvollisuus antaa tietoja Tapaturmavakuutuskeskukselle	HE 27/2023 vp, Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:n 1 mom 2 kohta Eläketurvakeskuksen oikeus saada ja käyttää tietoja tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan
Vakuutuslaitoksen on annettava salassapitosäätösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä kalenterivuositain Tapaturmavakuutuskeskukselle 235 §:ssä tarkoitettua «työtapaturma-» ja ammattitautirekisteriä varten tiedot:	2) Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Kansaneläkelaitokselta, Tapaturmavakuutuskeskukselta, Liikennevakuutuskeskukselta, Potilasvakuutuskeskukselta, lakisääteistä tapaturma- ja liikennevakuutusta hoitavalta vakuutusyhtiöltä sekä sosiaalivakuutuksen alalla toimivalta muulta viranomaiselta tai laitokselta
1) vakuutuksenottajan toimialasta ja kotipaikasta; 2) vakuutuksen voimassaoloajasta ja vakuutuslajista sekä vakuutusmaksujärjestelmästä; 3) vakuutuksenottajan teettämän työn laadusta ja määrästä sekä vakuutusta varten ilmoitetuista palkoista ja maksuunpannuista vakuutusmaksuista; 4) työtapaturmien sattumisajasta ja -paikasta, sattumisolosuhteista sekä syistä ja seurauksista; 5) ammattitautien ilmenemisajasta, sattumisolosuhteista sekä syistä ja seurauksista; 6) korvausasian vireilletulon ajankohdasta; 7) korvausasian johdosta annettujen päätösten ajankohdista ja ratkaisuksista; 8) vahingoittuneen tekemästä työstä; 9) korvauksen määräytymistavasta ja suuruuteen vaikuttavista tekijöistä; 10) vakuutuksesta maksetuista korvauksista ja takautumiskorvauksista saajittain ja korvauslajeittain. Edellä 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettut tiedot on annettava vakuutuskohtaisesti vakuutustunnuksella sekä vakuutuksenottajan yritys- ja yh-	a) tarpeelliset henkilön yksilöintitiedot, tiedot henkilön sukupuolesta, kansalaisuudesta, ammatista, äidinkielestä, siviilisäädystä, perhesuhteista, syntymä- ja asuinpaikasta, syntymä- ja kuolinajasta sekä muut näihin rinnastettavat tilasto-, tutkimus ja kehittämistoiminnan kannalta välttämättömät tiedot; b) tarpeelliset tiedot henkilön eläke -, etuus - tai korvaushakemuksista ja niihin sisältyvistä tiedoista, henkilölle annetuista eläke -, etuus - ja korvauspäätöksistä, henkilölle myönnettyistä eläkkeistä, etuuksista ja korvauksista ja niiden maksamisesta, henkilön eläke - tai sosiaalivakuuttamista koskevista hakemuksista ja niihin sisältyvistä tiedoista, henkilön eläke - tai sosiaalivakuuttamista koskevista ratkaisuksista sekä muut välttämättömät eläke- ja sosiaaliturvaa, eläke- ja sosiaalivakuuttamista sekä näiden toimeenpanoa koskevat tiedot; c) tarpeelliset tiedot henkilön diagnoosin nimestä ja sairausluokituksen koodista;

teisötunnuksella tai henkilötunnuksella yksilöityinä sekä 4–10 kohdassa tarkoitetut tiedot vahinkotapahtumakohtaisesti vakuutus- ja vahinkotapahtumatunnuksella sekä vahingoittuneen henkilötunnuksella yksilöityinä.

Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus pyynnöstä saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutuslaitokselta 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi muita 171 §:ssä tarkoitetun riskiluokituksen ylläpitämistä ja 236 §:ssä tarkoitettujen tutkimusten ja laskelmien tekemistä varten välttämättömiä tietoja.

Sen lisäksi, mitä salassapidosta julkisuuslaissa ja tässä laissa säädetään, 235 ja 236 §:ssä Tapaturmavakuutuskeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi saadut henkilötiedot on pidettävä salassa eikä niitä saa käyttää tai luovuttaa käytettäväksi vakuutettua koskevaan päätöksentekoon muissa kuin 262 §:n 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. (17.4.2020/253)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen sisällöstä sekä siitä, miten ja milloin tiedot on toimitettava.